

Robert Kowalak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: robert.kowalak@ue.wroc.pl

KOSZTY RESTRUKTURYZACJI W ŚWIETLE PRAWA BILANSOWEGO I PRAWA RESTRUKTURYZACYJNEGO

THE COSTS OF RESTRUCTURING PROCESSES IN ACCOUNTING LAW AND ACT OF RESTRUCTURING

DOI: 10.15611/pn.2017.480.06

JEL Classification: G33, G34, M41

Streszczenie: Artykuł przedstawia ujęcie kosztów restrukturyzacji w prawie bilansowym oraz w prawie restrukturyzacyjnym. Przedsiębiorstwa mogą podejmować decyzję o restrukturyzacji fakultatywnie lub obligatoryjnie. Wdrożona ustawa *Prawo restrukturyzacyjne* ma umożliwić przedsiębiorcom mającym kłopoty finansowe kontynuowanie działalności gospodarczej. Celem artykułu jest pokazanie, jak przedsiębiorstwo powinno ujmować koszty restrukturyzacji w księgach rachunkowych oraz jakie koszty są uznawane za koszty postępowania restrukturyzacyjnego w ujęciu ustawy *Prawo restrukturyzacyjne*. W artykule zaprezentowano rodzaje postępowania restrukturyzacyjnego, czym są koszty restrukturyzacji, jak ujmuje się je w ustawie o rachunkowości oraz co na ich temat mówią Międzynarodowe Standardy Rachunkowości, ustawa o rachunkowości oraz Krajowe Standardy Rachunkowości. W artykule zastosowano następujące metody badawcze: analiza piśmiennictwa, indukcja, dedukcja, analiza aktów prawnych.

Słowa kluczowe: koszty restrukturyzacji, postępowanie restrukturyzacyjne, prawo bilansowe.

Summary: The article presents the differences between costs of restructuring in the act of accounting and the act of restructuring. The cost of restructuring is very important to make a decision about the restructuring or bankruptcy. In the last year Restructuring Act was implemented in Poland to help enterprises which had financial problems and which could not continue their activity. The main purpose of the article is to show the differences between the cost of restructuring in accounting law and the act of restructuring. A decision about restructuring a company is very important for owners – it is better than bankruptcy. In the article the following research methods were applied: analysis of the literature, induction, deduction, analysis of legal acts.

Keywords: costs of restructuring, restructuring process, balance sheet law.

1. Wstęp

Ostatnie lata pokazały zarówno w kraju, jak i za granicą, jak niestabilna jest gospodarka. Tempo zmian, rywalizacja między krajami, w tym również w Unii Europejskiej i wewnątrz w kraju, pokazują, że menedżerowie zarówno małych, jak i dużych przedsiębiorstw muszą podejmować decyzje, które są obciążone coraz większym ryzykiem popełnienia błędów w zarządzaniu, mimo coraz bardziej zaawansowanych narzędzi, które je wspomagają. Ta sytuacja powoduje, że część z nich popada w kłopoty finansowe, które mogą zakończyć się upadłością jednostki gospodarczej.

Rozpoczynający działalność gospodarczą są obciążeni największym ryzykiem związanym z utrzymaniem się na rynku. Większość młodych przedsiębiorstw kończy działalność w ciągu pierwszego roku istnienia. Później również nie mają łatwego życia, gdyż muszą zmagać się z problemami związanymi z większą skalą działalności. Część symptomów zagrożenia kłopotami finansowymi jest łatwiejsza do zidentyfikowania, gdyż kondycja finansowa jest jeszcze dobra, zaś część z nich ujawnia się dopiero w sytuacji wystąpienia niewypłacalności. Szybkie wykrycie zagrożeń pozwala na reakcję, która nie będzie obciążona konsekwencją, jaką jest upadłość. W latach 2008-2010, uznawanych za okres recesji lub kryzysu, ujawniły się liczne słabości związane z zarządzaniem nie tylko instytucjami finansowymi, lecz również przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność produkcyjną, handlową lub usługową. Zachodzące obecnie zmiany nie gwarantują, że w najbliższych latach prowadzenie działalności gospodarczej będzie łatwiejsze. Obecnie rynki azjatyckie, amerykańskie zaczynają się coraz dynamiczniej rozwijać, co jest związane z polityką poszczególnych rządów. Skłania to do inwestycji, które prowadzone w niewłaściwy sposób mogą przyczynić się do bankructwa przedsiębiorstwa. Rządy poszczególnych krajów starają się wspierać przedsiębiorców w sytuacji, gdy ich kłopoty finansowe można przezwyciężyć bez konieczności likwidacji działalności gospodarczej. Celem takich działań jest restrukturyzacja.

Głównym celem artykułu jest przedstawienie ujęcia kosztów związanych z postępowaniem restrukturyzacyjnym w prawie bilansowym i prawie restrukturyzacyjnym. Na potrzeby artykułu sformułowano tezę, która stwierdza, że podjęcie decyzji o restrukturyzacji musi uwzględniać jej koszty, które wpływają nie tylko na to, czy zostanie ona zaakceptowana przez sąd, ale również, która ścieżka restrukturyzacyjna będzie najwłaściwsza.

Wykorzystane metody badawcze obejmują analizę literatury w zakresie restrukturyzacji, akty prawne związane z restrukturyzacją, prawem bilansowym, indukcję oraz dedukcję.

2. Istota restrukturyzacji w świetle literatury polskiej i ustawy *Prawo restrukturyzacyjne*

W literaturze występuje wiele definicji restrukturyzacji. Pojęcie restrukturyzacja jest połączeniem dwóch wyrazów: *to reconstruct*, czyli odbudowa, oraz *the structure*, czyli struktura [Borowiecki, Wysłocka 2012, s. 44]. Zdaniem A. Kameli-Sowińskiej i A.B. Mireckiego „restrukturyzacja jest to proces takiego dostosowania organizacyjnego, ekonomicznego, finansowego i technicznego, który najlepiej odpowiada celowi postawionemu przed przedsiębiorstwem” [Kamela-Sowińska, Mirecki 1995, s. 19]. Według H. Jagody i J. Lichtarskiego „restrukturyzacja przedsiębiorstwa to złożony agregat pojęciowy opisujący wszelkiego rodzaju zmiany strukturalne w przedsiębiorstwie” [Jagoda, Lichtarski 1994, s. 158]. B. Nogalski i J. Waśniewski traktują restrukturyzację jako narzędzie przystosowania przedsiębiorstwa do warunków panujących w otoczeniu. Stanowi więc wielowymiarowy proces wykorzystywany do gruntownej jego przebudowy [Nogalski, Waśniewski 1999, s. 123]. Liczne definicje restrukturyzacji są zawarte w pracy [Borowiecki, Wysłocka 2012].

Prawo dotyczące restrukturyzacji wprowadzono ustawą z dnia 15 maja 2015 roku *Prawo restrukturyzacyjne* (dalej PR). Prawo to obowiązuje od 1 stycznia 2016 roku i dotyczy zawierania przez dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością układu z wierzycielami oraz skutków układu oraz przeprowadzania działań sanacyjnych [Prawo restrukturyzacyjne 2015]. Jako cel postępowania restrukturyzacyjnego wskazuje się chęć uniknięcia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego – również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu praw wierzycieli, które są uznane za słuszne.

Ustawodawca przewidział cztery tryby postępowania restrukturyzacyjnych. Zgodnie z art. 2 PR są to:

- postępowanie o zatwierdzenie układu,
- przyspieszone postępowanie układowe,
- postępowanie układowe,
- postępowanie sanacyjne.

Z każdym z tych postępowania są związane inne koszty restrukturyzacji.

Postępowanie o zatwierdzenie układu ma za zadanie umożliwić zawarcie układu w wyniku samodzielnego zbierania głosów wierzycieli przez dłużnika bez udziału sądu. Może być przeprowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem (art. 3, pkt 2 PR).

W przypadku przyspieszonego postępowania układowego umożliwia się dłużnikowi zawarcie układu po sporządzeniu i zatwierdzeniu spisu wierzytelności w uproszczonym trybie. Podobnie jak w przypadku poprzedniego postępowania może być ono prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do

głosowania nad układem nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem (art. 3, pkt 3 PR).

Celem postępowania układowego jest umożliwienie dłużnikowi zawarcia układu po sporządzeniu i zatwierdzeniu spisu wierzytelności. Również w tym przypadku postępowanie to może prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem (art. 3, pkt 4 PR).

W przypadku postępowania sanacyjnego umożliwia się dłużnikowi przeprowadzenie działań sanacyjnych oraz zawarcie układu po sporządzeniu i zatwierdzeniu spisu wierzytelności. Działaniami sanacyjnymi zgodnie z Prawem Restrukturyzacyjnym są czynności prawne i faktyczne, które zmierzają do poprawy sytuacji ekonomicznej dłużnika i mają na celu przywrócenie dłużnikowi zdolności do wykonywania zobowiązań, przy jednoczesnej ochronie przed egzekucją (art. 3, pkt 5 PR).

Ustawodawca przewiduje, że postępowaniem restrukturyzacyjnym mogą być objęci tylko przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (dalej KC), spółki z o.o. oraz spółki akcyjne nieprowadzące działalności gospodarczej, wspólnicy osobowych spółek handlowych ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem oraz wspólnicy spółki partnerskiej. Restrukturyzacją nie mogą więc być objęte m.in. skarb państwa i jednostki samorządu terytorialnego, banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, fundusze inwestycyjne oraz zakłady ubezpieczeń oraz zakłady reasekuracji.

Na potrzeby restrukturyzacji będzie powołany Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości¹, którego celem jest:

- zamieszczanie i obwieszczenie postanowień, zarządzeń, dokumentów i informacji dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego,
- udostępnienie danych zawartych w postanowieniach, zarządzeniach, dokumentach, informacjach dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego, opublikowanych w nim w odniesieniu do danego podmiotu,
- umożliwienie składania pism i dokumentów oraz dokonywanie doręczeń,
- wspomaganie organizacji pracy i prowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego,
- udostępnianie wzorów pism procesowych i dokumentów określonych w ustawie.

Prawodawca przewiduje uruchomienie postępowania restrukturyzacyjnego tylko wobec dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością. W *Prawie restrukturyzacyjnym* nie definiuje się bezpośrednio pojęcia dłużnika niewypłacalnego, lecz odwołuje się do ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku *Prawo upadłościowe* [Ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku]². Jednakże definiuje się dłużnika zagrożone-

¹ Ustawa przewiduje jego uruchomienie dopiero od 1 lutego 2018 roku.

² Dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych (opóźnienie przekracza okres trzech miesięcy).

go niewypłacalnością. Jest to dłużnik, którego sytuacja ekonomiczna wskazuje, że w niedługim czasie może stać się niewypłacalny (art. 6 PR). Nieokreślenie jednoznacznie czasu daje duże możliwości manewru w zakresie momentu wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego.

O kosztach w *Prawie restrukturyzacyjnym* wspomina się z kilku punktów widzenia. Podstawowy z nich jest związany z kosztami restrukturyzacji prezentowanymi w planie restrukturyzacyjnym. Zwraca się na nie uwagę przy opracowywaniu zarówno wstępnego planu restrukturyzacji (art. 9 PR), jak i ostatecznego planu restrukturyzacji (art. 10 PR). Warto w tym miejscu wspomnieć, że do kosztów postępowania restrukturyzacyjnego nie wlicza się kosztów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z pełnieniem funkcji nadzorcy i zarządcy. Z kosztami postępowania restrukturyzacyjnego są związane koszty wynagrodzenia zarządcy. Składają się z pięciu następujących części składowych:

- części zależnej od liczby wierzycieli będących uczestnikami postępowania,
- części zależnej od sumy wierzytelności przysługujących wierzycielom będącym uczestnikami postępowania,
- części zależnej od średniomiesięcznych obrotów osiągniętych w toku postępowania sanacyjnego,
- części ustalonej przez sąd,
- części ustalonej w przypadku, gdy z przyczyn niezależnych od zarządcy postępowanie trwa dłużej niż 12 miesięcy.

Ustawodawca wskazuje, że powinno ono być w granicach od trzykrotności do dwustuośmiokrotności podstawy wynagrodzenia. Jest nią przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszone przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Kosztami postępowania restrukturyzacyjnego są również koszty działania kuratora, jeśli został wyznaczony. Koszty te ponosi wierzyciel.

Rada wierzycieli może zarządzić w uchwale konieczność zbadania ksiąg oraz dokumentów przedsiębiorstwa. Koszty tych czynności nie stanowią kosztów postępowania restrukturyzacyjnego i nie obciążają dłużnika. Członkowie rady wierzycieli otrzymują wynagrodzenia za udział w posiedzeniach. Koszty te wchodzą w skład kosztów postępowania restrukturyzacyjnego.

Koszty postępowania restrukturyzacyjnego, wynagrodzeń nadzorcy sądowego i zarządcy pokrywa się z masy układowej lub sanacyjnej każdego z dłużników w częściach określonych przez sąd przy odpowiednim uwzględnianiu zasad przyznawania wynagrodzenia opisanych w *Prawie restrukturyzacyjnym*.

3. Restrukturyzacja w ustawie o rachunkowości

Ustawa o rachunkowości odwołuje się do restrukturyzacji w art. 35d, w którym definiuje obowiązek tworzenia rezerw na zobowiązania związane z restrukturyzacją. Ustawodawca stwierdza, że rezerwy tworzy się na przyszłe zobowiązania spowo-

dowane restrukturyzacją, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów jednostka jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy, a plany restrukturyzacji pozwalają w sposób wiarygodny oszacować wartość tych przyszłych zobowiązań. Jak z niego wynika, występują dwie możliwości związane z restrukturyzacją:

- restrukturyzacja obligatoryjna, związana z obowiązkiem przeprowadzenia restrukturyzacji w przypadku spełnienia wymogów zawartych w ustawie *Prawo restrukturyzacyjne*,
- restrukturyzacja fakultatywna, przeprowadzana w przedsiębiorstwie na wniosek zarządu w związku z koniecznością dokonania zmian chroniących je przed niewypłacalnością lub domniemaniem niewypłacalności.

W obu przypadkach zarząd jednostki gospodarczej musi sporządzić plan restrukturyzacji. Ustawa nie wskazuje, co powinien zawierać taki plan. W związku z tym osoby, które będą podejmować decyzję o tworzeniu rezerw na restrukturyzację, powinny skorzystać z innych aktów prawnych, które mogą określić zawartość takiego planu. Można zalecić w tym wypadku dwa akty prawne:

1. Międzynarodowy Standard Rachunkowości nr 37 – Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe.

2. Krajowy Standard Rachunkowości nr 6 – Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe.

Oba wymienione akty prawne prezentują, w jaki sposób ująć restrukturyzację w księgach rachunkowych.

Ustawodawca zwraca uwagę na to, żeby plan restrukturyzacji był na tyle szczegółowy, aby było możliwe wiarygodne oszacowanie związanych z nią przyszłych zobowiązań przedsiębiorstwa. Koszty restrukturyzacji mogą wówczas być ujęte w rachunku zysków i strat w pozostałych kosztach operacyjnych.

W przypadku restrukturyzacji nie powstaje oddzielny obowiązek przeprowadzania inwentaryzacji majątku jednostki gospodarczej, która powoduje dodatkowe koszty. W znacznym stopniu wynika to z tego, że otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego nie stanowi przeszkody do uznania, że działalność będzie kontynuowana.

Rezerwy na restrukturyzację zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, w zależności od okoliczności, z którymi wiążą się przyszłe zobowiązania. Ewidencja obejmuje więc następujące zapisy na kontach:

- a) rezerwy na restrukturyzację (strona Ma konta),
- b) pozostałe koszty operacyjne lub koszty finansowe (strona Wn wymienionych kont).

4. Restrukturyzacja w Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6 – Rezerwy, rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe oraz w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 37 – Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe

W Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6 – Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe w pkt 1.4 stwierdza się, że standard stosuje się do „przyszłych zobowiązań spowodowanych restrukturyzacją, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów jednostka jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy, a plan restrukturyzacji pozwala w sposób wiarygodny oszacować wartość tych przyszłych zobowiązań”.

W Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 37 – Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe znajdują się regulacje, które stanowią pomoc przy tworzeniu rezerw na restrukturyzację (paragrafy 70-83). Pod pojęciem restrukturyzacji rozumie się w nim:

- sprzedaż lub zakończenie prowadzenia jednej z dziedzin działalności,
- likwidację działalności gospodarczej prowadzonej w jakimś kraju lub regionie lub przeniesienie prowadzenia działalności gospodarczej z jednego kraju lub regionu do innego,
- zmiany w strukturze zarządzania, jak na przykład usunięcie jednego szczebla zarządzania,
- zasadniczą reorganizację, która ma istotny wpływ na charakter i cel działalności jednostki.

Jak wynika z przedstawionych rodzajów restrukturyzacji, dwa pierwsze przypadki zawierają elementy kwantytatywne, dające się w sposób bezpośrednich przedstawić w postaci liczbowej na podstawie danych historycznych. Dwa kolejne przypadki bazują na szacowaniu konsekwencji, jakie będą występować w przyszłości.

Rezerwa na koszty restrukturyzacji jest tworzona tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria ujmowania rezerw, a więc:

- na jednostce ciąży obecny obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne w celu wypełnienia obowiązku,
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Paragraf 72 MSR-37 wskazuje, że obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji, będącej podstawą tworzenia rezerw, powstaje tylko wtedy, gdy jednostka:

- ma szczegółowy, formalny plan określający co najmniej:
  - działalność lub część działalności, której ten plan dotyczy,
  - podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte,
  - miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy,

- kwotę nakładów, które będą poniesione,
- termin, w jakim plan zostanie wdrożony;
- wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne przez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tym stronom.

Standard wskazuje przykłady działań, które mogą potwierdzać, że restrukturyzacja została rozpoczęta, a plan wdrażany. Są to:

- demontaż urzędzeń,
- sprzedaż aktywów,
- publiczne poinformowanie o głównych elementach planu.

Ostatni wskazany przypadek jest wymagany wówczas, gdy plan jest na tyle szczegółowy (czyli obejmujący główne elementy planu) oraz został ogłoszony w taki sposób, że budzi uzasadnione oczekiwanie u stron trzecich (m.in. dostawcy, odbiorcy, kredytodawcy, pracownicy), że przedsiębiorstwo przeprowadzi restrukturyzację.

W przypadku działań prowadzony w ramach *Prawa restrukturyzacyjnego* dowodem będzie również moment złożenia przez przedsiębiorstwo wniosku restrukturyzacyjnego.

W Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 37 zwraca się również uwagę na różnicę między dniem podjęcia decyzji o restrukturyzacji i ujęciem jej kosztów na dzień bilansowy. Jeśli decyzja o restrukturyzacji została podjęta przed dniem bilansowym, nie powoduje to zwyczajowo obowiązku ujęcia jej w sprawozdaniu finansowym na ten dzień, chyba że wcześniej jednostka gospodarcza:

- rozpoczęła wdrażanie planu restrukturyzacji lub
- ogłosiła główne elementy planu restrukturyzacji stronom, na które restrukturyzacja wywrze wpływ, oraz uczyniła to w sposób na tyle szczegółowy, aby wywołać u nich uzasadnione oczekiwanie, że jednostka przeprowadzi restrukturyzację.

Autorzy powoływanego standardu wskazują jednak, że jeśli jednostka gospodarcza rozpoczyna wdrażanie planu restrukturyzacji lub ogłasza jego główne elementy stronom, na które restrukturyzacja wywrze wpływ dopiero po dniu bilansowym, to zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości nr 10 „Zdarzenia następujące po dniu bilansowym” musi ten fakt ujawnić, jeśli restrukturyzacja jest istotna oraz nieujawnienie informacji na ten temat mogłoby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podejmowane na podstawie sprawozdania finansowego.

W MSR-37 wskazuje się, że rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie:

- w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz
- nie są związane z bieżącą działalnością jednostki.

W związku z powyższym rezerwą na restrukturyzację nie są objęte koszty, takie jak:

- przeszkolenie pozostających pracowników lub zmiana ich służbowego przyporządkowania,

- marketing,
- inwestycje w nowe systemy i sieci dystrybucji.

Odnoszą się do prowadzenia działalności w przyszłości i na dzień bilansowy nie stanowią zobowiązań z tytułu restrukturyzacji.

5. Podsumowanie

Jak wynika z przeprowadzonych rozważań, ustawa *Prawo restrukturyzacyjne* jasno określa, kiedy restrukturyzacja może być przeprowadzana, według jakich ścieżek oraz jak powinna przebiegać jej procedura. Z punktu widzenia kosztów zwraca uwagę na ich występowanie w planie restrukturyzacyjnym przy planowaniu środków restrukturyzacyjnych. Określa również wysokość kosztów wynagrodzeń zarządcy oraz kosztów związanych ze spotkaniami rady wierzycieli. Nie wymienia, jakie koszty wchodziły w zakres planu restrukturyzacji.

W przypadku ustawy o rachunkowości pojęcie restrukturyzacji pojawia się tylko w kontekście rezerw i nakazu ich tworzenia. Nie definiuje jednak pojęcia restrukturyzacji. Podobne podejście jest w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości nr 37 – Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe. Standard ten jednak określa jednoznacznie, co rozumie się przez restrukturyzację i jakie muszą być spełnione warunki, aby mogła ona stanowić podstawę do utworzenia rezerw. W Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 6 są przedstawione podobne informacje dotyczące tworzenia rezerw na postępowanie restrukturyzacyjne.

Literatura

- Borowiecki R., Wysłocka E., 2012, *Analiza ekonomiczna i ocena ekspercka w procesie restrukturyzacji przedsiębiorstw*, Difin, Warszawa.
- Jagoda H., Lichtarski J., 1994, *Problemy i wytyczne restrukturyzacji naprawczej przedsiębiorstw*, [w:] *Restrukturyzacja przedsiębiorstw w procesie transformacji systemowej*, R. Borowiecki (red.), AE-TNOIK, Kraków.
- Kamela-Sowińska A., Mirecki A.B., 1995, *Restrukturyzacja jako proces podnoszenia efektywności przedsiębiorstwa*, OPO, Bydgoszcz.
- Krajowy Standard Rachunkowości nr 6 – Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe* (Dz.Urz. MF z 2014, poz. 12).
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości nr 37 – Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe* (Dz.Urz. Unii Europejskiej z 29.11.2008 L 320/241).
- Nogalski B., Waśniewski J. 1999, *Restrukturyzacja jako wyznacznik rozwoju przedsiębiorstwa budowlanego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego, „Organizacja i Zarządzanie” nr 13, Sopot.
- Ustawa z dnia 15 maja 2015 roku *Prawo restrukturyzacyjne* (Dz.U. 2015, poz. 978).
- Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. 1994 nr 121 poz. 591, 2016, poz. 1047).
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku *Prawo upadłościowe* (Dz.U. 2015 r., poz. 233).